

Lieta Nr. A420800410

SKA – 521/2014

S P R I E D U M S

Rīgā 2014.gada 19.septembrī

Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments šādā sastāvā:

tiesnese R.Vīduša

tiesnese V.Krūmiņa

tiesnese D.Mita

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc /pers. A/ pieteikuma par labvēlīga administratīvā akta izdošanu par iedzīvotāju

ienākuma nodokļa pārmaksas atmaksu, sakarā ar /pers. A/ kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2014.gada 30.janvāra spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja /pers. A/ iesniegusi administratīvajā tiesā pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta izdošanu par iedzīvotāju ienākuma nodokļa pārmaksas atmaksu. Pieteicējas ieskatā, viņas attaisnotajos izdevumus iekļaujami arī izdevumi par viņas dēla /pers. C/ mācībām autoskolā un transportlīdzekļa vadīšanas eksāmena kārtošanu.

[2] Administratīvā rajona tiesa pieteikumu noraidīja. Spriedumā norādīti šādi apsvērumi.

Saskaņā ar likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 10.panta pirmās daļas 2.punktu pirms ienākuma aplikšanas ar nodokli no gada apliekamo ienākumu apjoma tiek atskaitīti citstarp izdevumi par maksātāja un viņa ģimenes locekļu kvalifikācijas paaugstināšanu, specialitātes iegūšanu un izglītības iegūšanu. Šo izdevumu sastāvu un normas nosaka Ministru kabinets.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2001.gada 31.jūlija noteikumu Nr.336 „Par attaisnotajiem izdevumiem par izglītību un ārstnieciskajiem pakalpojumiem" (turpmāk – Ministru kabineta noteikumi Nr.336) 1.1.apakšpunktu attaisnotie izdevumi citstarp ir izdevumi par apmācību darbā, profesijā, amatā vai arodā nepieciešamo iemaņu iegūšanai un uzlabošanai, kā arī zināšanu paplašināšanai un izdevumi par profesionālās sagatavotības līmeņa paaugstināšanu. Saskaņā ar likuma „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli" 14.pantu maksātāja tiesības uz attaisnoto izdevumu un atvieglojumu izslēgšanu no apliekamā ienākuma pierādāmas dokumentāri, uzrādot attiecīgus dokumentus vai iesniedzot to norakstus.

Pieteicējas iesniegtie dokumenti neapliecina, ka auto vadīšanas apmācība bija nepieciešama, lai /pers. C/ papildinātu vai apgūtu auto vadīšanas prasmes, iemaņas vai zināšanas saistībā ar jau esošu darbu, profesiju, amatu vai arodu. Tādējādi šie izdevumi nav iekļaujami pieteicējas attaisnotajos izdevumos.

[3] Apgabaltiesa, izskatot lietu apelācijas kārtībā, ar 2014.gada 30.janvāra spriedumu pieteikumu noraidīja, pievienojoties pirmās instances tiesas spriedumā ietvertajai motivācijai.

Papildus apgabaltiesa norādīja, ka lietā nav konstatēts, ka /pers. C/ līdz transportlīdzekļa vadītāja tiesību iegūšanai vai pēc tam būtu strādājis vai pretendējis uz darbu, kas saistīts ar nepieciešamību vadīt transportlīdzekli. Pieteicēja sniegusi vispārīgu paskaidrojumu, ka personai ar transportlīdzekļa vadīšanas tiesībām ir vieglāk atrast darbu. Tik attāla un teorētiska saikne ar iespējamo /pers. C/ arodu, profesiju vai amatu nav pietiekama, lai atzītu šos izdevumus par attaisnotajiem izdevumiem.

[4] Pieteicēja par apgabaltiesas spriedumu iesniegusi kasācijas sūdzību. Tajā norādīti šādi apsvērumi.

[4.1] Tiesa nepamatoti vērtēja, vai /pers. C/ apmācības izgāja saistībā ar jau esošu darbu. /pers. C/ nebija darba, un tieši tādēļ viņš izvēlējās apgūt transportlīdzekļa vadītāja profesiju. Tā uzskatāma par specialitātes (profesijas, amata, aroda) iegūšanu valsts akreditētā izglītības iestādē vai valsts akreditētā izglītības programmā. Transportlīdzekļa vadītāja profesija ir apstiprināta profesiju klasifikatorā.

[4.2] Administratīvajā rajona tiesā tika paskaidrots, ka /pers. C/ pēc transportlīdzekļa vadītāja tiesību iegūšanas ieguva darbu (nekustamā īpašuma pārdošanas speciālists), un tā pienākumu izpildei bija nepieciešams izmantot automašīnu.

Motīvu daļa

[5] Lietā strīds ir par to, vai pieteicējas attaisnotajos izdevumos iekļaujami izdevumi par viņas dēla auto vadīšanas apmācību.

Saskaņā ar Ministru kabineta noteikumu Nr.336 1.1.apakšpunktu attaisnotie izdevumi ir citstarp izdevumi par apmācību darbā, profesijā, amatā vai arodā nepieciešamo iemaņu iegūšanai un uzlabošanai, kā arī zināšanu paplašināšanai un izdevumi par profesionālās sagatavotības līmeņa paaugstināšanu.

Pirmās instances tiesa strīdu vērtējusi no tāda paša skatpunkta kā Valsts ieņēmumu dienests, proti, pārbaudījusi, vai apmācība ir saistīta ar /pers. C/ jau esošu profesiju, arodu vai amatu. Savukārt apgabaltiesa paplašinājusi rajona tiesas sprieduma motivāciju tādējādi, ka vērtējumā piešķirama nozīme ne tikai tam, vai apmācība bijusi nepieciešama jau esošā profesijā, arodā vai amatā, bet arī tam, vai iegūtās iemaņas nepieciešamas pēc tam iegūtā amatā vai tās būtu bijušas nepieciešamas darbā, uz kuru persona pretendējusi.

Augstākā tiesa pievienojas šai apgabaltiesas nostājai.

[6] Vienlaikus noraidāmi pieteicējas argumenti par to, ka auto vadīšanas apmācība vērtējama kā specialitātes (profesijas) iegūšana valsts akreditētā izglītības programmā.

Saskaņā ar Izglītības likuma 39.panta pirmo daļu dati par visām licencētajām un akreditētajām izglītības programmām viena mēneša laikā pēc licences saņemšanas vai programmas akreditācijas ierakstāmi Izglītības programmu reģistrā, kas ir Valsts izglītības informācijas sistēmas sastāvdaļa. Lietā nav strīda par to, ka SIA „Credo-3" īstenotā transportlīdzekļu vadītāju apmācības programma nav iekļauta Izglītības programmu reģistrā starp valsts akreditētajām izglītības programmām.

Tas, ka transportlīdzekļa vadīšanas apmācība un transportlīdzekļa vadītāja kvalifikācijas iegūšana ir ārējos normatīvajos aktos reglamentēts process, pats par sevi nepadara šo apmācību par pielīdzināmu specialitātes ieguvei valsts akreditētā izglītības programmā, kas neprasītu tālāku izvērtējumu.

Kā pamatoti norādīts apgabaltiesas spriedumā, liela daļa personu, kuras iegūst transportlīdzekļa vadīšanas tiesības, savā turpmākajā dzīvē tās neizmanto darba pienākumu pildīšanai. Papildinot šo argumentāciju, Augstākā tiesa vērš uzmanību uz to, ka auto vadīšanas apmācība kā tāda vērsta uz to, lai persona likumīgi varētu piedalīties ceļu satiksmē. Proti, vieglā automobiļa vadīšanas prasme bieži tiek apgūta un auto vadītāja tiesības tiek iegūtas ar mērķi uzlabot pārvietošanās iespējas, nevis sniegt šādus pakalpojumus citiem vai izmantot šīs iemaņas darba pienākumu pildīšanā. Minētajam pretstatā ir valsts akreditētu profesionālās izglītības programmu apguve, kuru ietvaros iegūtās zināšanas, apgūtās prasmes un iemaņas parasti vērstas uz personas turpmāko profesionālās dzīves attīstību.

[7] Apgabaltiesa secinājusi, ka lietā nav konstatēts, ka /pers. C/ līdz transportlīdzekļa vadītāja tiesību iegūšanai būtu strādājis darbu, kas saistīts ar nepieciešamību vadīt transportlīdzekli, vai ka /pers. C/ pretendētu uz šādu darbu, vai pēc transportlīdzekļa vadītāja tiesību iegūšanas viņš šādu darbu būtu strādājis. Spriedumā norādīts, ka pieteicēja sniegusi vispārīgu paskaidrojumu, ka personai, kurai ir transportlīdzekļa vadītāja tiesības, ir vieglāk atrast darbu. Tas, tiesas ieskatā, nebija pietiekami, lai atzītu konkrētos izdevumus par attaisnotajiem izdevumiem.

Kā pieteicēja norāda kasācijas sūdzībā, viņa jau pirmās instances tiesai paskaidrojusi, ka /pers. C/ strādā darbā, kur nepieciešama transportlīdzekļa vadītāja apliecība. Tas atspoguļots arī Administratīvās rajona tiesas 2012.gada 5.jūnija tiesas sēdes protokolā (*sk. tiesas sēdes protokola 1.lpp.; lietas 50.lapa*). Situācijā, kad minētajam apstāklim var būt izšķiroša nozīme, būtu sagaidāms, ka tiesa pievērstos pieteicējas sniegto paskaidrojumu rūpīgākai izvērtēšanai.

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 107.panta ceturtajā daļā nostiprināto objektīvās izmeklēšanas principu, lai prasījuma robežās noskaidrotu patiesos lietas apstākļus un panāktu tiesisku un taisnīgu lietas izskatīšanu, tiesa dod administratīvā procesa dalībniekiem norādījumus un ieteikumus, kā arī savāc pierādījumus pēc savas iniciatīvas. Tādējādi, ja pieteicēja bija sniegusi paskaidrojumu par lietā nozīmīgiem apstākļiem, tiesai nepieciešamības gadījumā bija iespēja vai nu norādīt, ka pieteicējai jāiesniedz attiecīgi dokumenti, kas pierādītu viņas paskaidrojumus, vai arī jāiegūst attiecīgie pierādījumi pašai.

Minēto paskaidrojumu atstāšana bez ievērības novedusi pie objektīvās izmeklēšanas principa pārkāpuma, kas savukārt varēja novest pie lietas nepareizas izspriešanas. Tādēļ apgabaltiesas spriedums ir atceļams un lieta nosūtāma apgabaltiesai jaunai izskatīšanai.

Nolēmuma daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.[1]panta pirmās daļas 1.punktu, 348.panta 2.punktu un 351.pantu, Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments

n o s p r i e d a

Atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2014.gada 30.janvāra spriedumu un nosūtīt lietu Administratīvajai apgabaltiesai jaunai izskatīšanai.

Atmaksāt /pers. A/ drošības naudu – 71,14 *euro*.

Spriedums nav pārsūdzams.

Tiesnese R.Vīduša

Tiesnese V.Krūmiņa

Tiesnese D.Mita